

Faunabeheereenheid
Zuid-Holland

Jaarverslag 2023

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE). De FBE is verantwoordelijk voor het vormgeven en coördineren van de uitvoering van jacht, duurzaam beheer en schadebestrijding in Zuid-Holland. De taken en bevoegdheden van de FBE zijn vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

In 2023 bestond het bestuur van de FBE uit een onafhankelijke voorzitter, vertegenwoordigers van organisaties van grondeigenaren en -gebruikers alsmede een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland. Ondanks de verschillende opvattingen die binnen de organisaties van de FBE leven, hebben de bestuursleden in goede harmonie samengewerkt.

De regionale wildbeheereenheden (WBE's) - verenigingen van jachthouders met een jachtake en anderen - zien toe op de uitvoering van de faunabeheerplannen in hun werkgebied. De FBE heeft de 15 Zuid-Hollandse WBE's ondersteund bij deze taken en heeft nauw met ze samengewerkt. De FBE heeft de verantwoordelijkheid voor het faunabeheer in Zuid-Holland in het landelijk en stedelijk gebied. De FBE ondersteunt ook veel particulieren en (overheids-)organisaties en vraagt voor hen de benodigde ontheffingen aan. Het registratiesysteem Dora is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering verloopt nu uitsluitend via Dora.

Als uitvloeisel van de Covid 19-periode heeft er een definitieve verandering plaatsgevonden naar het hybride werken. De nodige overleggen vonden zowel digitaal als fysiek plaats. Ook de bestuursvergaderingen vonden fysiek plaats. Alle tellingen hebben volgens telprotocol kunnen plaatsvinden.

Tegen verleende ontheffingen en in sommige gevallen ook tegen de GS-goedkeuringsbesluiten van faunabeheerplannen kan beroep worden aangetekend. In 2023 liepen in totaal 9 juridische procedures, waarvan 5 als

gevolg van nog lopende procedures en 4 nieuwe zaken. In de meeste zaken zijn de lange wachttijden bij de planning van zitting bij rechtbank of Raad van State de oorzaak van de lange doorlooptijden. Bij 1 zaak was er sprake van een toewijzing van een voorlopige voorziening. De faunabeheerplannen en ontheffingen blijven steeds vaker onderwerp van discussie, ook in de media, waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. Problemen bij het ganzenbeheer betreffen de steeds grotere aantallen in stedelijk gebied en het, ondanks nemen van vele maatregelen, (licht) blijven toenemen van de populatie grauwe en Canadese ganzen. Het is wel gelukt om de populaties van de andere ganzensoorten te stabiliseren of zelfs te laten afnemen.

In 2023 is er gewerkt aan de nieuwe faunabeheerplannen voor de vos en het konijn, omdat de bestaande plannen hiervoor in 2023 verliepen. Ontwikkelingen met betrekking tot de openstelling van de jacht en rechterlijke uitspraken die werden verwacht over de landelijke vrijstellingen maakten dit complex.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
FAUNABEHEERENHEID ZUID-HOLLAND	3
INLEIDING	3
BESTUUR.....	4
BUREAU	4
WILDBEHEERENHEDEN.....	4
REGISTRATIESYSTEEM (DORA).....	5
DAGELIJKSE WERKZAAMHEDEN.....	5
FAUNABEHEERPLANNEN.....	5
RECHTSZAKEN	6
REGIOGROEPEN EN GANZENBEHEER.....	6
FAUNATELLINGEN.....	6
AFSTEMMING BINNEN DE PROVINCIE.....	7
OVERLEG MET ANDERE FAUNABEHEERENHEDEN.....	7
/KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN	8
PROVINCIAAL BELEID.....	8
TEGEMOETKOMING IN DE FAUNASCHADE	8
DRAAGVLAK VOOR HET FAUNABEHEER.....	8
VERSTORING UITVOERING DOOR ACTIEGROEPEN.....	8
BELEID BEVERS	8
BELEID DAMHERTEN	9
BELEID MEEUWEN IN STEDELIJK GEBIED	9
BELEID EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	9
CONVENANT Vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport	10
RAPPORTAGE JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING PER DIERSOORT	11
INLEIDING	11
ROTTERDAM THE HAGUE AIRPORT	11
DAMHERT	11
KONIJN	13
HAAS EN FAZANT	15
HOUTDUIF	17
WILDE EEND	18

GANZEN	19
KNOBBELZWAAN	24
SMIENT.....	25
KRAAIACHTIGEN.....	26
MEEUWEN IN HAVENGEBIEDEN	28
VOS.....	30
EENDENKOOIEN.....	31
EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN.....	31
KWANTITATIEVE POPULATIEGEGEVENS.....	32
BEVER	32
RATTEN.....	33
LITERATUUR	36

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Inleiding

Op 7 februari 2003 is, op verzoek van de provincie Zuid-Holland, de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. De voorganger van de Wet natuurbescherming (Wnb) de Flora- en faunawet (Ffw)¹, introduceerde de faunabeheereenheid als het orgaan dat verantwoordelijk is voor het vormgeven en uitvoeren van een groot deel van het faunabeheer in een provincie. In de Memorie van toelichting op het Besluit Faunabeheer (een algemene maatregel van bestuur van de Ffw) staat: "Door hun coördinerende rol waarborgen faunabeheereenheden een planmatige aanpak van dat beheer (kamerstukken II 1995/96, 23 147, nr. 7, blz. 27). Deze is belangrijk; met een dergelijke planmatige aanpak is het mogelijk de bestrijding van schade die wordt aangericht door beschermde inheemse dieren, zodanig te regelen dat de stand van de betrokken diersoorten niet in gevaar komt. Ook in geval van schadebestrijding blijft het belangrijkste uitgangspunt van de wet, de bescherming van diersoorten, overeind. Een planmatige aanpak biedt een betere waarborg voor de instandhouding van de populaties van de desbetreffende diersoorten dan wanneer elke grondgebruiker of jachthouder afzonderlijk, ieder voor zijn eigen gebied, het beheer voert."

In art. 3.12 lid 2 Wnb is (samengevat) bepaald dat de rechtsvorm van een faunabeheereenheid een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid of stichting is en is bepaald dat een faunabeheereenheid bestaat uit de jachthouders uit het werkgebied van de faunabeheereenheid en uit (regionale) maatschappelijke organisaties die een duurzaam beheer van in het wild levende dieren voorstaan. Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond. Of de eigenaar, of de pachter of de huurder van het jachtrecht, is jachthouder. Een faunabeheereenheid is dus een "grondgebonden" organisatie waarin grondeigenaren en -gebruikers samenwerken en waarin ook maatschappelijke organisaties zijn

vertegenwoordigd. Onder de Flora- en faunawet bestond een faunabeheereenheid alleen uit jachthouders, de Wnb voegde de maatschappelijke organisaties toe.

De grondeigenaren en -gebruikers (jachthouders) hebben een rechtstreeks belang bij de uitvoering van het faunabeheer. Zij zullen eigen schade willen voorkomen en daarnaast zijn ze ook verplicht schade bij derden te voorkomen. Het faunabeheer wordt ook uitgevoerd ter bescherming van publieke belangen. De FBE moet functioneren binnen de wettelijke regeling en binnen het beleid van de provincie. De provincie is op haar beurt afhankelijk van de FBE en het goede functioneren van de FBE. De FBE "ontzorgt" de provincie door planmatige uitvoering en coördinatie van de uitvoering (geen vele individuele ontheffingen), het streven naar consensus bij de partijen, de contacten met het veld, de kennis die bij de FBE aanwezig is en voorlichting aan en ondersteuning van partijen.

GS hebben in de Beleidsregel vastgelegd dat faunabeheer ook daadwerkelijk in bijna alle gevallen plaatsvindt via de FBE. Er is geregeld dat alle aanvragen voor ontheffing van derden (m.u.v. ontheffing voor schadebestrijding op het vliegveld van Rotterdam The Hague Airport) via de FBE verlopen. Daarnaast is geregeld dat ontheffingen die niet steunen op een faunabeheerplan slechts een beperkte looptijd hebben. Ook opdrachten voor de bestrijding van verwilderde dieren en exoten lopen over het algemeen via de FBE.

De kernwerkzaamheden van de FBE zijn het opstellen van faunabeheerplannen en de coördinatie en monitoring van de uitvoering van deze plannen in samenwerking met de wildbeheereenheden. De uitvoering gebeurt in een aantal gevallen op basis van plannen van aanpak van degenen die het beheer uitvoeren die door de FBE worden beoordeeld op conformiteit met het faunabeheerplan. De provincie eist daarnaast o.a. dat de FBE de onderbouwing van de noodzaak van al het beheer en de invloed van het beheer op de staat van instandhouding in de faunabeheerplannen opneemt. Ook moet de FBE apart de benodigde ontheffingen en opdrachten aanvragen

¹ De Ffw is op 1 april 2002 van kracht geworden.

bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Aanvullende taken die de FBE uitvoert zijn het aanvragen van ontheffingen voor derden en advisering van derden waaronder ook gemeenten en waterschappen, het coördineren van de bestrijding van de rosse stekelstaart (invasieve exoot) het (laten) uitvoeren van tellingen, het meeverdedigen als belanghebbende van besluiten in de vele juridische procedures, advisering van GS en voorlichting aan Statenleden. Bij de uitvoering zijn vele organisaties (wildbeheereenheden, terreinbeheerders, gemeenten, waterschappen, bedrijven, politie) en mensen betrokken. De FBE heeft een website (www.fbez.nl). Vragen van uitvoerders, burgers, bedrijven en de pers die bij de FBE binnenkomen worden beantwoord. De FBE ondersteunt de provincie bij de communicatie over het beleid en het beheer.

Faunabeheer is een politiek gevoelig onderwerp waarover in de samenleving veel verschillende opvattingen bestaan, ook bij de organisaties die samenwerken in de FBE. Er zijn veel (belanghebbende) partijen betrokken bij het faunabeheer en de betreffende wetgeving is complex. De FBE streeft naar een breed draagvlak voor de te nemen maatregelen door het bereiken van consensus binnen de FBE en door het organiseren van een inspraakprocedure bij de totstandkoming van faunabeheerplannen.

Bestuur

In het bestuur van de FBE hadden in 2023 zitting:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter (tot 10-07-2023)
2. Dhr. H.L. Zilverentant, onafhankelijk voorzitter (vanaf 10-07-2023)
3. Dhr. P.P.J. Smeets namens Federatie Particulier Grondbezit (bestuurslid, vanaf 10-07-2023 vicevoorzitter)
4. Dhr. C.G. van Hulst namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (tot 13-10-2023) (bestuurslid)
5. Dhr. J.G. Zeeman namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (vanaf 13-10-2023) (bestuurslid, vanaf 19-12-2023 penningmeester)
6. Dhr. B.J. Niemansverdriet namens LTO Noord (bestuurslid)

7. Dhr. J. Visser namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap (tot en met 09-06-2023) (penningmeester)
8. Dhr. M.J. Rooken namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland (bestuurslid)
9. Dhr. P. Boertje, namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland (plaatsvervangend bestuurslid)
10. Dhr. N. de Snoo, namens Staatsbosbeheer (agendalid met adviesrecht)

Er hebben in 2023 zes bestuursvergaderingen plaatsgevonden en er is een ad-hoc-agenda-/werkgeverscommissie ingesteld die vier keer heeft vergaderd. De FBE heeft de provincie geadviseerd over het nieuwe soortenbeleid en over het beverbeheer.

Bureau

De FBE huurde in 2023 kantoorruimte (één kamer) in het provinciehuis te Den Haag en is ingericht op hybride werken. De FBE heeft in 2023 een fulltime directeur, een parttime medewerker (financiële) administratie, een fulltime senior medewerker monitoring en uitvoering (tot en met 15 november), een parttime senior juridisch adviseur, een parttime medewerker faunabeheer (tot en met maart), een projectleider (32 uur, vanaf 1 november) en een medewerker uitvoering (32 uur, vanaf 28 november) in dienst. Tevens is er een stagiair werkzaam geweest bij de FBE.

Wildbeheereenheden

Wildbeheereenheden zijn volgens de Wnb (samengevat) verenigingen van jachthouders met een jachtakte en anderen die het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan uitvoeren in hun werkgebied en bevorderen dat het faunabeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders moeten lid kunnen worden van de wildbeheereenheid. Een jachthouder (= de eigenaar of pachter van de grond of de huurder van het jachtrecht) heeft een jachtakte nodig om faunabeheer

met het geweer uit te kunnen voeren. Er zijn in Zuid-Holland ongeveer 2.400 jachtaktehouders. Niet alle jachtaktehouders zijn jachthouder (en niet alle jachthouders hebben een jachtakte). Faunabeheer met het geweer kan alleen in een jachtveld van een jachthouder - dat voldoet aan de eisen die de wet aan een jachtveld stelt - worden uitgevoerd².

De ligging van de Zuid-Hollandse WBE's is weergegeven op afbeelding 1. De FBE werkte ook in 2023 nauw samen met de 15 wildbeheereenheden en ondersteunt de WBE's: een goede en regionaal ingebedde uitvoering van het faunabeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Afbeelding 1: Ligging van de Zuid-Hollandse WBE's in 2023

Registratiesysteem (Dora)

De FBE gebruikt ten behoeve van de monitoring een digitaal systeem (Dora). Uitvoerders rapporteren via Dora aan de FBE over het uitgevoerde beheer. De

resultaten van de tellingen worden in Dora ingevoerd. De WBE's werken samen met de FBE aan het goed functioneren van Dora.

Dagelijkse werkzaamheden

Het kantoor van de FBE is op bijna alle werkdagen bereikbaar geweest. Belangrijkste werkzaamheden die het gehele jaar zijn uitgevoerd:

- Het opstellen van faunabeheerplannen
- Het aanvragen van ontheffingen
- Het geven (na digitale aanvraag) van toestemming voor de uitvoering en het verzamelen van de rapportages over deze uitvoering.
- Het informeren van de uitvoerders en het opstellen van de eindrapportages.
- Het beoordelen van de uitvoeringsplannen voor bestrijding van meeuwen, konijnen en verwilderde duiven.
- Het communiceren met uitvoerders, o.a. via nieuwsbrieven en het beantwoorden van vragen van uitvoerders.
- Het onderhoud van het digitale registratiesysteem (Dora) van de FBE.
- Het onderhoud en vernieuwing van de website van de FBE.
- Het onderhouden van contacten en samenwerken met de regionale uitvoerders en uitvoeringsorganisaties.
- Het verstrekken van informatie over de uitstaande toestemmingen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
- Het geven van informatie, voorlichting en advies aan grondgebruikers, jagers, gemeenten, bedrijven, burgers, handhavers, provincie en journalisten over de (on)mogelijkheden van het faunabeheer ter voorkoming van schade.
- Voorbereiding van en verweervoering in rechtszaken.

Faunabeheerplannen

Op 14 maart 2023 is een geactualiseerde versie van het faunabeheerplan Meeuwen Havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam 2022-2028

² GS kunnen wel ontheffing verlenen voor het afwijken van de jachtveldvereisten.

goedgekeurd. Actualisatie was noodzakelijk vanwege een lopende juridische procedure.

In 2023 is er gewerkt aan nieuwe faunabeheerplannen voor de wildsoorten (wilde eend, houtduif, fazant, haas en konijn). Naar aanleiding van uitspraken van de Raad van State over de landelijke vrijstelling (april 2023) en over onze voorgaande ontheffing voor konijnenbeheer (september 2023) en naar aanleiding van de landelijke ontwikkelingen rond de openstelling van de jacht, is besloten een apart faunabeheerplan voor het konijn te maken en één apart faunabeheerplan voor de overige wildsoorten. Het faunabeheerplan konijn is goedgekeurd op 12 juli 2023, het faunabeheerplan voor de overige wildsoorten is in 2024 opgeleverd.

Het werk aan het faunabeheerplan vos kon september 2023 worden hervat na de uitspraak van de Raad van State over onze voorgaande ontheffing voor vossenbeheer. Het faunabeheerplan is eind 2023 opgeleverd.

Na de hiervoor genoemde uitspraak van de Raad van State over de landelijke vrijstelling (april 2023), is in samenspraak met de provincie besloten het opstellen van faunabeheerplannen voor zwarte kraai en kauw op te schorten tot het moment dat er voldoende onderbouwingsgegevens beschikbaar zijn.

Het faunabeheerplan Bever werd dit jaar afgerond. Op 12 december 2023 is het nieuwe faunabeheerplan Bever goedgekeurd voor een looptijd van 6 jaar.

Rechtszaken

De laatste jaren wordt vrijwel ieder besluit t.a.v. het faunabeheer aangevochten. Het betreft de volgende besluiten: de goedkeuringsbesluiten van de faunabeheerplannen die door GS worden verdedigd en ontheffingen en opdrachten die door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) namens GS worden verdedigd. Het zijn een paar belangengroepen die bijna alle bezwaren, beroepen en hoger beroepen aantekenen: *De Faunabescherming*, *Animal Rights*, *Fauna4life*, *Stichting Dierenradar* en *de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland*. Deze procedures brengen veel werk met zich mee voor GS/ODH maar ook voor de FBE die optreedt als derde partij in de procedures. De FBE heeft in

2023 actief geparticipeerd in de juridische procedures rond: ontheffing vos, ontheffing ree, ontheffing konijn, opdracht bever, goedkeuringsbesluit faunabeheerplan knobbelswaan, goedkeuringsbesluit faunabeheerplan meeuwen, ontheffing zomerganzenbeheer, opdracht vangen ganzen, ontheffing winterbeheer grauwe gans, ontheffing verjagend afschot grauwe gans en kolgans. Hierna - onder hoofdstuk 3 per diersoort - zijn alle in 2023 gevoerde procedures opgenomen.

Regiogroepen en ganzenbeheer

Coördinatie van de uitvoering van het ganzenbeheer is een taak van de FBE. De FBE heeft de provincie in vier regio's verdeeld en in elke regio is een werkgroep van de FBE actief. Afgevaardigden van de partijen uit het bestuur van de FBE hebben zitting in deze groepen. Aanvullend hierop zijn andere belanghebbende partijen als adviseur betrokken bij de regiobijeenkomsten. In 2023 zijn er in totaal 8 regiobijeenkomsten geweest, twee per regio.

Daarnaast wordt in samenwerking met de provincies Zeeland, Noord-Holland, Utrecht en Friesland gewerkt aan een gezamenlijk faunabeheerplan voor een integrale aanpak van het ganzenbeheer.

Faunatellingen

De FBE heeft in 2023 de nachtelijke hazentelling, de wintertelling knobbelswanen, de voorjaartelling van diverse soorten, ree- en damherttellingen en de zomertelling ganzen georganiseerd. De nachtelijke hazentelling werd voor de eerste keer uitgevoerd en is uitgebreid geanalyseerd. Bevindingen zijn meegenomen in de voorbereidingen van de nieuwe telling in januari 2024, waarbij met name een paar teltransecten aangepast zijn.

Het rapport van de zomertelling ganzen is geschreven door Progress Ecologie en is terug te vinden op de website van de FBE. De tellingen worden uitgevoerd volgens de protocollen die op de [website](#) van de FBE staan.

Afstemming binnen de provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeleid en keurt de faunabeheerplannen goed, de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent de ontheffingen om de faunabeheerplannen uit te voeren en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) houdt toezicht op de uitvoering. Een vertegenwoordiger van de provincie is veelal aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen van de FBE en daarnaast is er tweewekelijks overlegd op ambtelijk niveau. Daarnaast heeft het FBE-bestuur overleg met de gedeputeerde gevoerd. Ook met de ODH is regelmatig overlegd op ambtelijk niveau over de ontheffingsaanvragen en de rechterlijke procedures. De FBE levert aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid overzichten van de uitstaande toestemmingen voor gebruik van de ontheffingen. Daarnaast heeft er elke 6 weken overleg plaats gevonden tussen de provincie, ODH, OZHZ en FBE op ambtelijk niveau over lopende zaken.

Overleg met andere faunabeheereenheden

In elke provincie is één faunabeheereenheid actief. In 2023 hebben de voorzitters en adjunct-secretarissen/directeuren van de provinciale faunabeheereenheden vier keer overlegd.

Knelpunten en aanbevelingen

Provinciaal beleid

In 2023 is de provincie Zuid-Holland verder gegaan met het proces om te komen tot individueel soortenbeleid. De provincie heeft daar alle ketenpartners bij betrokken. Vanwege de bijzondere rol van de FBE in relatie tot dit soortenbeleid, heeft er ook nadere afstemming plaatsgevonden tussen het bestuur van de FBE en provincie. De beleidsvorming heeft in het najaar 2022 geresulteerd in de Module Soortenbeleid, als partiële wijziging van Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en Omgevingsprogramma. Het nieuwe beleid is op 8 maart 2023 door Provinciale Staten vastgesteld en daarna juridisch geïmplementeerd. Deze vaststelling en implementatie levert de formele kaders voor de faunabeheerplannen. Het faunabeheerplan is de grondslag voor de onderbouwing van de ontheffingen die nodig zijn om het faunabeheer uit te kunnen voeren.

Tegemoetkoming in de faunaschade

De Wet natuurbescherming verplicht GS een tegemoetkoming te verstrekken voor schade aangericht door beschermde dieren voor zover die schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven. De tegemoetkoming wordt naar billijkheid bepaald. De verplichting van GS hangt dus samen met de mogelijkheden die de benadeelde heeft om de schade te voorkomen. Omdat de mogelijkheden om schade te voorkomen verschillen per provincie (o.a. door verschillen in talrijkheid van dieren en bestrijdingsmogelijkheden en door schorsingen in het kader van juridische procedures), ligt maatwerk per provincie t.a.v. de tegemoetkoming meer voor de hand dan de algemene landelijke regels die nu worden gehanteerd. De FBE raadt GS aan om bij beslissingen over de (on)mogelijkheden van beheer en schadebestrijding, ook aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming te betrekken. Hierbij is het verstandig om te bekijken of er nog wordt voldaan aan de verplichtingen die de wet stelt.

Draagvlak voor het faunabeheer

In de FBE werken organisaties met verschillende belangen en inzichten samen. De FBE heeft eerder besloten om concepten van de faunabeheerplannen voor te leggen aan maatschappelijke organisaties voor inspraak. Omdat echter de meningen over het faunabeheer breed uiteenlopen, kan nooit aan alle eisen en inzichten tegemoet worden gekomen. De FBE merkt dat de faunabeheerplannen steeds meer onderwerp worden van discussie, ook in de media, waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. De FBE stemt met de provincie de communicatie over het faunabeheer af.

Verstoring uitvoering door actiegroepen

Opzettelijke verstoring en verhindering van de uitvoering van beheer en volgen en langdurig filmen van jagers door actiegroepen komt voor in Zuid-Holland, hetgeen onwenselijk is. Het realiseren van de doelen van het vastgestelde beheer wordt hierdoor bemoeilijkt. Vooral bij het ganzenbeheer vindt dit plaats.

Beleid bevers

De bever is het grootste knaagdier van Europa. Na een aantal herintroducties is het aantal dieren in Nederland en Zuid-Holland gestaag toegenomen (afbeelding 2). Bevers kunnen o.a. grote schade aan dijken, gewassen en andere natuurwaarden veroorzaken. In 2020 hebben waterschap Vallei en Veluwe, waterschap Rijn en IJssel, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en waterschap Amstel, Gooi en Vecht in overleg met Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen, de provincies en faunabeheereenheden van Gelderland en Zuid-Holland en de Zoogdiervereniging een beverprotocol opgesteld waarin wordt beschreven in welke situaties er kan worden ingegrepen en op welke wijze dit ingrijpen moet plaatsvinden. Om de maatregelen die in het protocol worden beschreven te kunnen uitvoeren, heeft de provincie Zuid-Holland aan de FBE in 2022 een nieuwe ontheffing verleend. In 2023 is het

faunabeheerplan Bever afgerond en goedgekeurd waardoor aan de uitvoering van de ingrepen een gedegen plan ten grondslag ligt.

Beleid damherten

De faunabeheereenheden van Noord-Holland en Zuid-Holland hebben een gezamenlijk faunabeheerplan voor de damherten die zich bevinden in het gebied tussen IJmuiden en Den Haag. In dit faunabeheerplan zijn vier leefgebieden voor damherten aangewezen: (1) Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NH), (2) Amsterdamse Waterleidingduinen, Boswachterij Noordwijk en de Blink (ZH en NH), (3) Coepelduinen (ZH) en (4) Meijendel en Berkheide (ZH). In deelgebieden één en twee bevinden zich grote populaties damherten, in deelgebieden drie en vier komen sporadisch damherten voor. De leefgebieden zijn natuurgebieden die geschikt zijn voor damherten. Binnen de leefgebieden veroorzaken damherten schade aan flora en fauna als de aantallen niet door middel van beheer worden gereguleerd. Als damherten uit de leefgebieden treden, veroorzaken ze schade aan de verkeersveiligheid en aan landbouwgewassen. Hoe groter de populatie damherten is, hoe meer uittredingen.

Damherten komen op steeds meer plaatsen voor in Zuid-Holland. Het zijn ontsnapte of losgelaten dieren uit hertenkampen die daarna zijn verwilderd. Bijvoorbeeld in WBE Hoeksche Waard bevindt zich een groeiende populatie die zich vooral op agrarisch gebied bevindt. Deze populatie veroorzaakt regelmatig schade aan gewassen en de verkeersveiligheid. Het rijk had voorheen een beleid voor damherten dat inhield dat er een paar leefgebieden zijn voor damherten en dat daarbuiten een nulstand wordt nagestreefd. De provincie heeft deze lijn overgenomen en in 2020 t.a.v. twee populaties verwilderde damherten opdracht verleend deze tot nul terug te brengen. De opdracht voor de populatie in de Hoeksche Waard is eind 2021 door de rechter vernietigd. In 2022 is de provincie een proces gestart om tot nieuwe besluitvorming over deze populatie te komen en om het damhertenbeleid vast te leggen.

Beleid meeuwen in stedelijk gebied

In Zuid-Holland is er een faunabeheerplan van kracht voor beheer van meeuwen in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam om risicovolle situaties met betrekking tot de openbare veiligheid te voorkomen. Voor beheer van meeuwen in steden was tot 2017 het rijk het bevoegde gezag. Bij de invoering van de Wet natuurbescherming in 2017 is de provincie dit geworden. De provincie heeft toen echter geen beleid hiervoor geformuleerd. Het rijk heeft in het verleden ontheffingen verleend voor beheer van meeuwen (vervangen eieren) in o.a. Leiden, Katwijk en Den Haag. Meeuwen veroorzaken in de steden vergaande overlast die ook kan leiden tot gezondheidsklachten. De provincie Zuid-Holland zal moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij meeuwenbeheer in steden wil toestaan.

Beleid exoten en verwilderde dieren

(Invasieve) exoten en verwilderde dieren zijn geen beschermde soorten op grond van de Wet natuurbescherming in de zin dat het niet verboden is ze te vangen of doden. Ze kunnen dus zonder toestemming worden bestreden. Voor het gebruik van bepaalde middelen voor doden of vangen, zoals het geweer, is echter wel een opdracht van GS nodig. In Zuid-Holland is voor de bestrijding van een aantal exoten een aanwijzing uit 2012 van kracht. Deze aanwijzing maakt het mogelijk de daarin genoemde (invasieve) exoten te bestrijden met de in de aanwijzing opgenomen middelen en door een specifieke benoemde groep bestrijders. Voor de huiskraai is er een specifieke regeling en dat geldt ook voor de rosse stekelstaart, de beverrat en muskusrat (naast de regeling in de aanwijzing van 2012). De stand van zaken t.a.v. verwilderde damherten is hiervoor beschreven onder *Beleid damherten*. De provincie Zuid-Holland heeft echter (nog) geen specifiek beleid voor (invasieve) exoten vastgesteld, zoals de halsbandparkiet. Dit is wel wenselijk, ook omdat de provincie verplicht is tot het uitvoeren van bestrijding of beheer van Unielijstsoorten. Voor juist deze soorten geldt dat ze in Zuid-Holland, met uitzondering van enkele soorten, niet vaak worden waargenomen. Het is moeilijk om deze soorten op te sporen, dus als ze worden waargenomen,

zouden ze ook onmiddellijk met het geweer - of met vangkooi eventueel gecombineerd met opvang - moeten kunnen worden bestreden.

Convenant vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport

Het *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016-2018* (Staatscourant 2016 nr. 28410;1 juni 2016) is door partijen³ verlengd tot en met 2024. Dit convenant is een voortzetting van eerdere convenanten ter reducering van risico's van vogelaanvaringen. Een vergelijkbaar convenant voor Rotterdam The Hague Airport is er niet. Daarnaast heeft de provincie het convenant voor Schiphol niet in beleid uitgewerkt waardoor er geen duidelijke kaders zijn voor de uitvoering van het faunabeheer ter bescherming van de vliegveiligheid.

³ De Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

De colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en De Staat der Nederlanden.

Rapportage jacht, beheer en schadebestrijding per diersoort

Inleiding

In dit hoofdstuk volgen per diersoort de rapportages over de uitvoering van jacht, beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er gegevens over de in 2023 door de WBE's uitgevoerde tellingen opgenomen. Een telling van welk dier in de natuur dan ook, is altijd een momentopname. Er is geen bruikbare methode voorhanden waarmee het aantal dieren in een wilde populatie precies kan worden vastgesteld. Door meerdere jaren achtereen op dezelfde wijze te tellen, kan wel de ontwikkeling van de populatie (de trend) worden vastgesteld. De hieronder weergegeven aantallen van de WBE-tellingen zijn de telresultaten van de telling in 2023. Sommige tellingen worden gebiedsdekkend uitgevoerd (reeën, damherten, ganzen, knobbelzwanen), andere alleen in representatieve telgebieden (hazen, fazanten en konijnen). De telresultaten van de tellingen die gebiedsdekkend worden uitgevoerd, geven een indicatie van de minimale omvang van de populatie. Harde conclusies trekken over de populatieomvang of -ontwikkeling is niet mogelijk op basis van telresultaten van één jaar. Voor de trend van de diersoorten verwijzen wij naar de faunabeheerplannen en de telrapportages die op de [website](#) van de FBE staan. Hier zijn ook de telprotocollen te vinden. Er zijn op het ogenblik geen telgegevens op WBE-niveau beschikbaar van de populaties van de wilde eend en houtduif.

Rotterdam The Hague Airport

Rotterdam The Hague Airport heeft een **ontheffing ODH-2018-00140966**, met verlenging looptijd ODH-2020-00167203, voor het vangen en doden van vogels, vossen, konijnen en hazen, alsmede het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels op het terrein van het vliegveld te Rotterdam. Registraties op deze ontheffing zijn niet apart

opgenomen in de tabellen bij de diersoorten maar maken onderdeel uit van de registraties op ontheffing van WBE Delfland.

Damhert

Op basis van het Faunabeheerplan damherten duingebieden Noord- en Zuid-Holland 2020-2026 van de FBE Noord-Holland en de FBE Zuid-Holland is beheer van damherten in Zuid-Holland mogelijk op grond van een ontheffing. Het beheer wordt

uitgevoerd binnen het Zuid-Hollandse plangebied van het faunabeheerplan dat samenvalt met het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek. Het plangebied bestaat uit het leefgebied voor damherten - waarin ook een bufferzone ligt aan de buitenzijde van het leefgebied daar waar geen damhertkerend raster staat - en een gebied buiten het leefgebied dat bestaat uit bebouwde en agrarische (met name bloembollen) grond.

Foto: Frank Verdonk

Ontheffing 00617152-00014780, verleend op 9 september 2021, staat toe om jaarlijks in de periode tussen 1 augustus t/m 31 maart gedurende het gehele etmaal damherten opzettelijk te doden binnen de leefgebieden (exclusief de bufferzones), met het doel om een voorjaarsstand van 800 damherten voor het gehele leefgebied (ZH en NH) tot stand te brengen.

Tevens staat deze ontheffing toe om jaarrond gedurende het gehele etmaal damherten opzettelijk te doden binnen de bufferzones van de leefgebieden en binnen de buitengebieden binnen het plangebied, met het doel om in die gebieden een nulstand te bereiken.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422** dat geldig is in de gehele provincie, ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige damherten en in het belang van de openbare veiligheid (op basis van dit laatste belang kan alleen worden opgetreden in het plangebied van het faunabeheerplan).

De uitvoerders rapporteren over het afschot, het valwild en de voorjaarstelling. Het afschot betreft damherten die op grond van de ontheffing zijn geschoten in Zuid-Holland binnen en buiten het leefgebied. Het valwild betreft de damherten die zijn betrokken bij een aanrijding, damherten die uit hun lijden zijn verlost en damherten die dood zijn gevonden. Een uitgebreide beschrijving van het uitgevoerde beheer en de tellingen is te vinden in de vastgestelde tel- en beheerrapporten die op onze [website](#) staan.⁴

Op 8 juli 2020 is **opdracht ODH-2020-00089632** verleend voor het tot nul terug brengen van de omvang van de populatie (verwilderde) damherten in en rondom polder Westveen nabij Woerdense Verlaat in de gemeente Nieuwkoop (gelegen in WBE De Aarlanden). In 2023 is hier vier keer gebruik van gemaakt en daarmee is de stand tot nul teruggebracht.

⁴ De beheerrapportages, telrapportages en het telprotocol zijn te vinden op <https://www.fbezh.nl/telrapporten>

Maatregelen

Tabel 1: Gerapporteerd afschot damherten. Zuid-Holland – 2023

WBE	Binnen N2000	Buiten N2000	Totaal
De Aarlanden	4	0	4
Duin- en Bollenstreek	716	29	745
Zuid-Holland	720	29	749

Kwantitatieve populatiegegevens

De telresultaten zijn te vinden in de telrapportages op de [website](#) van de FBE.

Rechtszaken

Er zijn geen rechtszaken geweest aangaande het damhert in 2023.

Ree

Op basis van het Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020-2026 is beheer van reeën mogelijk op grond van een ontheffing.

Ontheffing ODH-2020-00185130, verleend op 26 februari 2021, staat populatiebeheer van het ree toe binnen de werkgebieden van de WBE's Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost, Duin- en Bollenstreek, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Putten en Voorne

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak van de WBE.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422** ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Maatregelen

Tabel 2: Gerapporteerd afschot reeën per WBE. Zuid-Holland – 2023

WBE	Binnen N2000	Buiten N2000	Totaal
Alblasserwaard-Oost	-	8	8
Alblasserwaard-West	-	10	10
Duin- en Bollenstreek	2	33	35
Goeree-Overflakkee	32	182	214
Hoeksche Waard	8	69	77
Putten	-	5	5
Voorne	60	43	103
Zuid-Holland	102	350	452

Kwantitatieve populatiegegevens

Tabel 3: Aantal getelde reeën per WBE. Zuid-Holland – 2023

WBE	Totaal
Alblasserwaard-Oost	111
Alblasserwaard-West	61
De Aarlanden	17
Duin- en Bollenstreek	596
Goeree-Overflakkee	682
Hoeksche Waard	524
Putten	130
Voorne	453
Zuid-Holland	2574

Rechtszaken

Tegen de ontheffing ODH-2020-00185130, verleend op 26 februari 2021, is beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag door de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland mede namens Stichting Duinbehoud, Natuurlijk

Delfland, KNNV afdeling Waterweg-Noord, Natuur- en Vogelwacht Rotta, Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard", Natuur en Milieu Pijnacker, Stichting Heemtuin Goudse Hout, KNNV Hollandse Delta, Natuurvereniging Eiland IJsselmonde, Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch, Hoeksche Waards Landschap, Vogel- en natuurvereniging Zoetermeer en Stichting Fauna4life. De zitting vond plaats op 16 februari 2023 en de uitspraak volgde op 19 mei 2023; het beroep werd ongegrond verklaard waardoor de ontheffing in stand is gebleven en door het uitblijven van hoger beroep onherroepelijk is geworden.

Konijn

Op 26 juli 2022 heeft de minister de jacht op het konijn gesloten voor het jachtseizoen 2022-2023. Ook voor jachtseizoen 2023-2024 gold de sluiting en was jacht niet mogelijk.

Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 liep tot 15 juli 2023. Op 12 juli 2023 is het nieuwe faunabeheerplan konijn goedgekeurd en deze heeft een looptijd tot 2029 (**PZH-2023-**

834383571).

Na een uitspraak van de Raad van State dat de landelijke vrijstelling onvoldoende onderbouwd is, kon vanaf 16 juli 2023 de landelijke vrijstelling voor het konijn voor landbouwschade niet meer worden gebruikt. Een tegemoetkoming in de schade voor faunaschade werd vanaf dat moment door de provincie mogelijk gemaakt.

Op basis van het faunabeheerplan voor de jachtsoorten is **ontheffing ODH-2018-00143355**, ter beheer van konijnen, afgegeven op 11 februari 2019. Als aanvulling op deze ontheffing is op 26 februari 2020 **ontheffing ODH-2019-00103668** afgegeven. Deze ontheffing staat het gebruik van een (luchtdruk)geweer voorzien van een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten toe.

Op 5 januari 2021 heeft de Rechtbank Den Haag het besluit van 11 februari 2019 vernietigd. In opdracht van de rechtbank is op 13 september 2021 een nieuw besluit genomen en is ontheffing **00610390-00014775** verleend met een looptijd gekoppeld aan het faunabeheerplan, 15 juli 2023.

Deze nieuwe ontheffing (00610390-00014775) staat het vangen en doden van konijnen toe, in en bij dijken en kaden, in en bij taluds van wegen en spoorwegen, op industrieterreinen, op begraafplaatsen en op sportvelden, gedurende het gehele etmaal, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten en binnen de afpalingskring van een eendenkooi, met (luchtdruk)geweer, honden, fretten en buidels, vangkooien en kunstmatige lichtbronnen.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak. De ontheffing wordt gebruikt door beheerders van (spoor)wegen, bedrijven en gemeenten.

Met het **wijzigingsbesluit 01006940-00014760**, van 17 september 2021, werd het gebruik van de aanvullende ontheffing ODH-2019-00103668 (gebruik (luchtdruk)geweer met voorzieningen) weer mogelijk.

Op basis van het nieuwe faunabeheerplan werd een nieuwe ontheffing aangevraagd, die begin 2024 werd verleend.

De in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van konijnen toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 4: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen op basis van jacht/vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2023

WBE	Ontheffing		Jacht/vrijstelling		Totaal
	Binnen N2000	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	
Alblasserwaard-Oost	-	-	-	4	4
Delfland	-	27	-	6	33
Duin- en Bollenstreek	115	-	34	-	149
Eiland IJsselmonde	-	3	-	46	49
Goeree-Overflakkee	-	-	-	41	41
Hoeksche Waard	-	-	-	13	13
Putten	-	2	-	11	13
Schieland	-	11	-	17	28
Voorne	-	735	-	2536	3271
Zuid-Holland	16	3585	34	2674	3601

Tabel 5: Gerapporteerde geschoten konijnen met behulp van nachtzichtapparatuur of kunstlicht op basis van de ontheffing. Zuid-Holland – 2023

WBE	Met nachtzicht	Zonder nachtzicht	Totaal
Delfland	13	14	27
Duin- en Bollenstreek	-	115	115
Eiland IJsselmonde	-	3	3
Putten	-	2	2
Schieland	3	8	11
Voorne	419	316	735
Zuid-Holland	435	458	893

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan van 12 juli 2023 werd bezwaar gemaakt door Animal Rights en Fauna4life, in combinatie met een verzoek om voorlopige voorziening. De voorzieningenrechter heeft op 31 augustus 2023 het goedkeuringsbesluit geschorst met uitzondering voor het konijnenbeheer in het havengebied Rotterdam. Buiten het havengebied kon daardoor geen konijnenbeheer meer plaats vinden.

Op 14 december heeft de provincie een beslissing op bezwaar genomen, het besluit bleef, op dezelfde wijze als hierboven aangegeven, geschorst tot 6 weken na deze datum.

Op 8 november heeft Raad van State uitspraak gedaan in de langlopende zaak over de ontheffing uit 2019. Deze ontheffing heeft stand gehouden. De uitspraak is vooral van belang voor de overwegingen van de Raad van State omdat de looptijd van de ontheffing zelf (tot 15 juli 2023) ten tijde van de uitspraak al voorbij was.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan konijn dat op de website van de FBE staat.

Haas en fazant

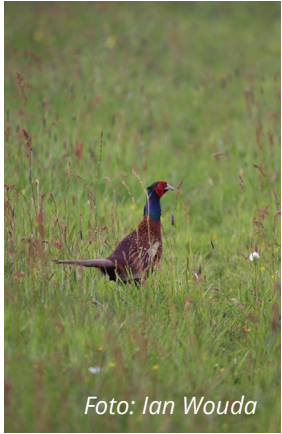

De haas kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 december).

De fazant kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (fazanthaan 15 oktober tot en met 31 januari, fazanten 15 oktober tot en met 31 december).

Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze beide jachten worden uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd en op 11 juli 2023 verlengd tot en met 31 januari 2024.

De in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van hazen en fazanten toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 6: Gerapporteerd afschot hazen op jacht. Zuid-Holland – 2023

WBE	Jacht		Ontheffing	Totaal
	Binnen N2000	Buiten N2000	Buiten N2000	
Ade	-	1.121	-	1.121
Alblasserwaard-Oost	-	2.312	-	2.312
Alblasserwaard-West	-	1.313	-	1.313
De Aarlanden	-	2.210	-	2.210
Delfland	-	492	4	496
Duin- en Bollenstreek	-	912	-	912
Eiland IJsselmonde	-	766	-	766
Goeree-Overflakkee	-	1.078	-	1.078
Hoeksche Waard	162	4.649	-	4.811
Krimpenerwaard	-	1.850	-	1.850
Putten	-	902	-	902
Reeuwijk e.o.	50	1.266	-	1.316
Rijnland Zuid	-	561	-	561
Schieland	-	410	-	410
Voorne	4	411	-	415
Zuid-Holland	216	20.253	4	20.473

Tabel 7: Gerapporteerd afschot fazanten op jacht. Zuid-Holland – 2023

WBE	Binnen N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	-	5	5
Alblasserwaard-Oost	-	129	129
Alblasserwaard-West	-	64	64
De Aarlanden	-	98	98
Delfland	-	76	76
Eiland IJsselmonde	-	177	177
Goeree-Overflakkee	-	686	686
Hoeksche Waard	28	902	930
Krimpenerwaard	-	109	109
Putten	6	71	77
Reeuwijk e.o.	1	16	17
Rijnland Zuid	-	33	33
Schieland	-	79	79
Voorne	2	78	80
Zuid-Holland	37	2.523	2.560

Kwantitatieve populatiegegevens

Tabel 8: Aantal getelde hazen en fazanten per WBE. Zuid-Holland – 2023

WBE	Haas*	Fazant
Ade	1.254	33
Alblasserwaard-Oost	2.215	71
Alblasserwaard-West	1.664	34
De Aarlanden	2.234	16
Delfland	779	25
Duin- en Bollenstreek	1.854	3
Eiland IJsselmonde	670	154
Goeree-Overflakkee	1.571	246
Hoeksche Waard	3.204	263
Krimpenerwaard	1.884	37
Putten	1.080	79
Reeuwijk e.o.	1.370	53
Rijnland-Zuid	849	26
Schieland	672	35
Voorne	697	157
Zuid-Holland	21.997	1.232

*In 2023 is gestart met een nieuwe manier van hazen tellen: de nachtelijke hazentelling. In samenwerking met deskundigen is een telprotocol opgesteld en zijn teltransecten in kaart gebracht, waarna de tellingen na zonsondergang in januari met warmtebeeldkijkers zijn uitgevoerd. Dit levert beduidend hogere getelde aantallen op dan bij de voorjaarsstelling overdag waarvan de cijfers in 2022 gebruikt zijn.

Houtduif

De houtduif kan gedurende het gehele jaar worden beheerd op basis van de landelijke vrijstelling en kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 januari).

Het faunabeheerplan

jachtsoorten 2017-2023 op basis

waarvan deze bestrijding en jacht

wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd en op 11 juli 2023 verlengd tot

en met 31 januari 2024. Na een uitspraak van de Raad van State dat de

landelijke vrijstelling onvoldoende onderbouwd is, kon vanaf 16 juli 2023 de

landelijke vrijstelling voor de houtduif voor landbouwschade niet meer

worden gebruikt. Een tegemoetkoming in de schade voor faunaschade werd

vanaf dat moment door de provincie mogelijk gemaakt.

De in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan

Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van houtduiven toe, zie

hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

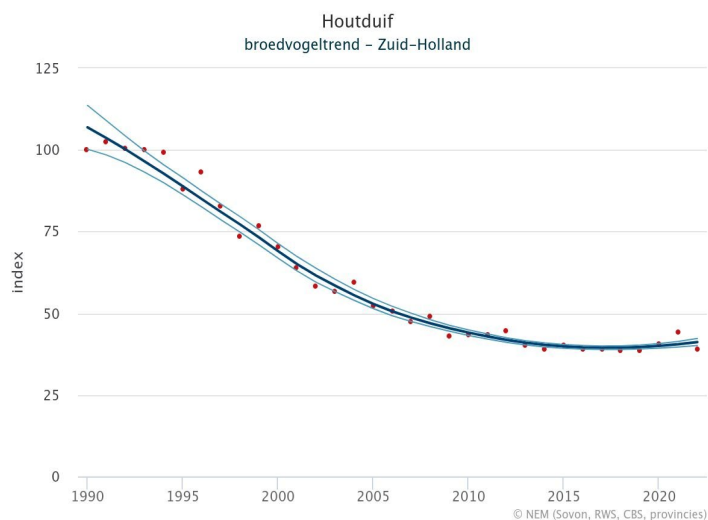
Tabel 9: Gerapporteerd afschot van houtduiven op jacht, vrijstelling en ontheffing. Zuid-Holland – 2023

WBE	Ontheffing	Vrijstelling		Jacht		Totaal
	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	
Ade	-	-	291	-	30	321
Alblasserwaard-Oost	-	-	725	-	26	751
Alblasserwaard-West	-	-	175	-	4	179
De Aarlanden	-	-	1.027	-	43	1.070
Delfland	41	-	1.065	-	38	1.144
Duin- en Bollenstreek	-	-	134	-	364	498
Eiland IJsselmonde	-	-	1.660	-	33	1.693
Goeree-Overflakkee	-	-	1.155	-	59	1.214
Hoeksche Waard	-	-	3.542	1	190	3.733
Krimpenerwaard	-	-	72	-	9	81
Putten	-	-	971	-	41	1.012
Reeuwijk e.o.	-	-	30	-	25	55
Rijnland Zuid	-	-	616	-	23	639
Schieland	-	-	2.396	-	13	2.409
Voorne	-	-	958	-	49	1.007
Zuid-Holland	41	-	14.817	1	947	15.806

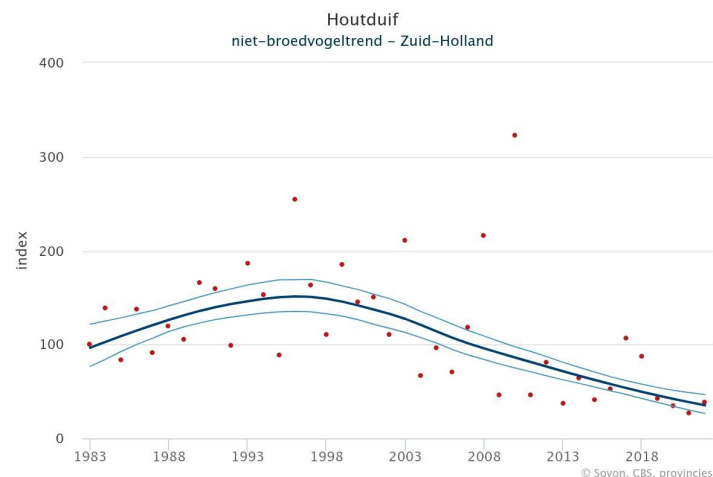
Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat.

Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens.

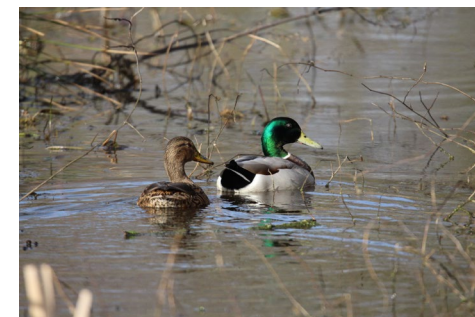
Afbeelding 2: Aantalsontwikkeling van de houtduif als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Afbeelding 3: Aantalsontwikkeling van de houtduif als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1983-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Wilde eend

De wilde eend kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd en is op 11 juli 2023 verlengd tot en met 31 januari 2024.

De in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van wilde eenden toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

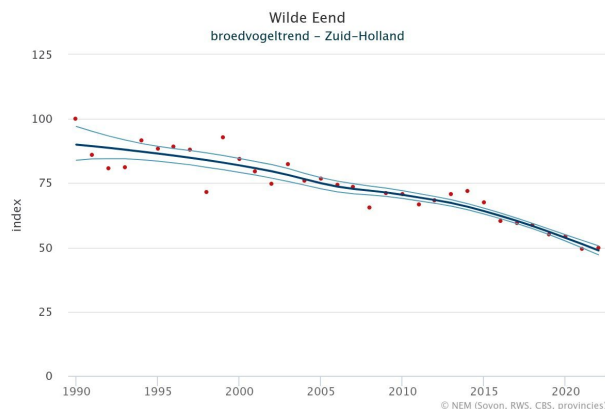
Maatregelen

Tabel 10: Gerapporteerd afschot van wilde eenden op basis van jacht en ontheffing. Zuid-Holland - 2023

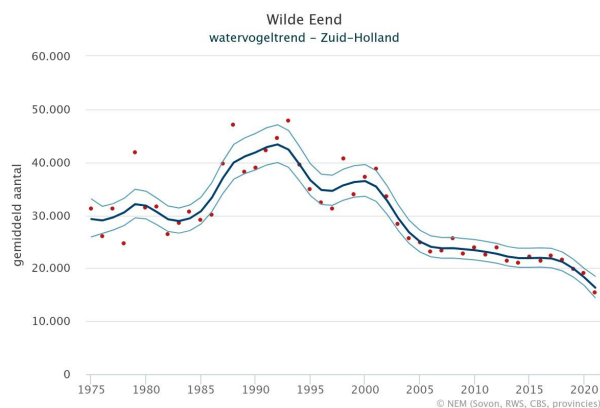
WBE	Ontheffing	Jacht		Totaal
	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	
Ade	-	-	673	673
Alblasserwaard-Oost	-	-	2.944	2.944
Alblasserwaard-West	-	-	2.064	2.064
De Aarlanden	-	-	2.054	2.054
Delfland	46	-	585	631
Duin- en Bollenstreek	-	-	873	873
Eiland IJsselmonde	-	-	299	299
Goeree-Overflakkee	-	3	1.539	1.542
Hoeksche Waard	-	313	2.658	2.971
Krimpenerwaard	-	-	1.630	1.630
Putten	-	70	415	485
Reeuwijk e.o.	-	76	1.719	1.795
Rijnland Zuid	-	-	675	675
Schieland	-	-	600	600
Voorne	-	-	571	571
Zuid-Holland	46	462	19.299	19.807

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens.

Afbeelding 4: Aantalsontwikkeling van de wilde eend als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Afbeelding 5: Aantalsontwikkeling van de wilde eend als watervogel in Zuid-Holland, periode 1975-2021. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoensgemiddelde). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Ganzen

De Canadese gans kan onder de Wet natuurbescherming gedurende het gehele jaar worden beheerd op basis van de **landelijke vrijstelling**.

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kan de stand van de Indische gans, nijlgans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) beperkt worden met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi, kastval en netten.

Op basis van het op 14 december 2021 goedgekeurde faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2022-2027, is beheer van ganzen uitgevoerd op een provinciale vrijstelling (tot en met mei), en met opdracht voor lokmiddelen, twee ontheffingen en een opdracht.

Provinciale vrijstelling bestrijding ganzen winterperiode.

De provinciale vrijstelling ODH519067 staat het doden van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 november t/m 14

februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 november t/m 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

Provinciale vrijstelling beheer ganzen zomerperiode.

De provinciale vrijstelling staat toe:

- het doden van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen toe. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 15 februari t/m 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 maart t/m 31 oktober. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost);
- het bewerken van nesten en eieren van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen toegestaan in de periode 1 februari t/m 30 juni.

Ontheffing ODH287561, verleend op 11 mei 2022, staat toe:

- het doden van grauwe ganzen toe in de regio Noordelijke Delta (onder de grote rivieren) van 15 februari t/m 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord (boven de grote rivieren) van 1 maart t/m 31 oktober;
- het doden van kolganzen in de periode 31 maart t/m 31 oktober;
- het doden van brandganzen in de periode 1 juli t/m 31 oktober;
- het doden van Canadese ganzen in de periode 1 januari t/m 31 december;
- het bewerken van nesten en eieren van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen toegestaan in de periode 1 februari t/m 30 juni.

Opdracht ODH323935, verleend op 8 juni 2022, staat het beperken van de omvang van de populatie van de grauwe gans, Canadese gans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) in de periode 15 mei t/m 31 juli toe, door middel van vangen en daarna doden met CO₂.

Ontheffing ODH464403, verleend op 15 november 2022, staat verjagend afschot van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen. Kolganzen in de periode 1 november t/m 29 februari. Grauwe ganzen in de regio Noordelijke Delta (onder de grote rivieren) van 1 november t/m 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord (boven de grote rivieren) van 1 november t/m 29 februari.

Daarnaast staat de in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, bestrijding van diverse ganzensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 11: Registraties van gedode ganzen. Cijfers zijn exclusief vangacties. Zuid-Holland – 2023

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
Binnen N2000								
Alblasserwaard-West	2	16	136	-	-	5	-	159
De Aarlanden	1	69	275	-	-	74	7	426
Goeree-Overflakkee	-	4	1	-	-	-	-	5
Hoeksche Waard	59	212	1.640	-	20	15	3	1.949
Putten	-	-	8	-	-	-	-	8
Reeuwijk e.o.	41	40	650	-	159	28	-	918
Zuid-Holland	103	341	2710	-	179	122	10	3.465
Buiten N2000								
Ade	112	378	2.452	-	71	658	2	3.673
Alblasserwaard-Oost	9	604	3.533	-	404	1.194	-	5.744
Alblasserwaard-West	3	512	2.758	-	276	1.013	-	4.562
De Aarlanden	24	403	6.971	-	363	625	24	8.410
Delfland	13	3.015	2.945	-	633	1.389	48	8.043
Duin- en Bollenstreek	101	1.091	1.937	-	59	1.459	90	4.737
Eiland IJsselmonde	21	198	1.065	-	1	443	1	1.729
Goeree-Overflakkee	1.184	195	9.649	-	86	131	5	11.250
Hoeksche Waard	256	1.141	12.286	-	307	539	73	14.602
Krimpenerwaard	41	1.693	6.920	-	301	1.841	12	10.808
Putten	368	750	3.906	1	160	567	-	5.752
Reeuwijk e.o.	156	346	4.457	-	460	846	62	6.327
Rijnland Zuid	181	1.513	3.322	-	203	564	1	5.784
Schieland	78	632	2.684	-	28	1.039	35	4.496
Voorne	2	227	1.305	-	15	179	-	1.687
Zuid-Holland	2.549	12.698	66.190	1	3.367	12.487	353	97.645
N2000 en Buiten N2000								
Zuid-Holland	2.652	13.039	68.900	1	3.546	12.609	363	101.110

Tabel 12: Aantal bewerkte eieren per WBE. Zuid-Holland – 2023

Binnen N2000							
WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
Alblasserwaard-West	227	133	18.812	115	18	-	19.305
De Aarlanden	-	26	1.612	-	125	-	1.763
Hoeksche Waard	2.803	-	29	-	-	-	2.832
Reeuwijk e.o.	221	26	3.585	-	9	-	3.841
Rijnland Zuid	4	38	171	-	-	-	213
Zuid-Holland	3.255	223	24.310	115	152	0	28.055
Buiten N2000							
Ade	11	204	1.711	-	41	-	1.967
Alblasserwaard-Oost	350	141	751	-	44	10	1.296
Alblasserwaard-West	-	-	45	-	1	-	46
De Aarlanden	6	17	1.512	-	12	21	1.568
Delfland	33	4.938	3.879	-	1.159	469	10.478
Duin- en Bollenstreek	75	46	58	-	5	24	208
Eiland IJsselmonde	-	158	801	-	86	130	1.175
Goeree-Overflakkee	-	-	56	-	-	-	56
Hoeksche Waard	-	4	1.014	-	15	-	1.033
Krimpenerwaard	156	661	6.786	-	946	23	8.572
Putten	66	251	2.786	-	85	-	3.188
Reeuwijk e.o.	164	57	2.155	-	46	82	2.504
Rijnland Zuid	-	837	1.452	-	65	-	2.354
Schieland	101	235	4.789	-	769	524	6.418
Voorne	68	157	1.116	-	-	6	1.347
Zuid-Holland	1.030	7.706	28.911	0	3.274	1.289	42.210
N2000 en Buiten N2000							
Zuid-Holland	4.285	7.929	53.221	115	3.426	1.289	70.265

Tabel 13: Aantal bewerkte nesten per WBE, Zuid-Holland – 2023

Binnen N2000							
WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
Ablasserwaard-West	43	24	3.899	23	2	-	3.991
De Aarlanden	-	4	256	-	15	-	275
Hoeksche Waard	613	-	6	-	-	-	619
Putten	-	-	21	-	-	-	21
Reeuwijk e.o.	43	4	639	-	1	-	687
Rijnland Zuid	1	9	38	-	-	-	48
Zuid-Holland	700	41	4.859	23	18	0	5.641
Buiten N2000							
Ade	2	44	247	-	3	-	296
Ablasserwaard-Oost	82	26	116	-	6	1	231
Ablasserwaard-West	-	-	2	-	-	-	2
De Aarlanden	1	3	272	-	1	3	280
Delfland	8	965	731	-	138	72	1.914
Duin- en Bollenstreek	18	5	1	-	1	3	28
Eiland IJsselmonde	-	29	170	-	13	18	230
Goeree-Overflakkee	-	-	15	-	-	-	15
Hoeksche Waard	-	1	143	-	2	-	146
Krimpenerwaard	29	83	1.251	-	150	2	1.515
Putten	24	52	530	-	22	-	628
Reeuwijk e.o.	31	9	402	-	5	7	454
Rijnland Zuid	-	144	283	-	9	-	436
Schieland	27	44	741	-	67	62	941
Voorne	-	-	-	-	-	1	1
Zuid-Holland	222	1.405	4.904	23	417	169	7.117
N2000 en Buiten N2000							
Zuid-Holland	922	1.446	9.763	23	435	169	12.758

Tabel 14: Aantal gevangen ganzen per WBE. Zuid-Holland – 2023

WBE	Grauwe gans	Canadese gans	Soepgans	Totaal
Aarlanden	352	-	-	352
Alblasserwaard-West	990	-	-	990
Krimpenerwaard	6	760	3	769
Schieland	727	4	-	731
Zuid-Holland	2.075	764	3	2.842

Kwantitatieve populatiegegevens

Een gedetailleerde uitwerking van de zomertelling 2023 is opgenomen in het telrapport zomerganzen 2023 dat op onze [website](#) staat.

Rechtszaken

Alle lopende ontheffingen zijn in 2023 aangevochten.

Knobbelzwaan

Het faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is op 4 september 2018 goedgekeurd en na aanpassing opnieuw goedgekeurd op 4 juni 2019. Dit faunabeheerplan beschrijft de uitvoering van een provinciale vrijstelling voor knobbelzwanen. Op 6 september 2023 heeft de Raad van State in hoger beroep uitspraak gedaan over het faunabeheerplan en bevestigde de eerdere uitspraak van de Rechtbank Den Haag. Daardoor kon er in 2023 definitief geen gebruik gemaakt worden van de provinciale vrijstelling voor knobbelzwanen.

Foto: Ian Wouda

De in 2023 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van knobbelzwanen toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 15: Aantal geregistreerde bewerkte eieren en nesten van knobbelzwanen. Zuid-Holland – 2023

WBE	Eieren	Nesten
Alblasserwaard-Oost	231	41
Alblasserwaard-West	203	67
Krimpenerwaard	315	49
Zuid-Holland	749	157

Kwantitatieve populatiegegevens

Tabel 16: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de wintertelling (januari). Zuid-Holland – 2023

WBE	Knobbelzwaan
Ade	798
Alblasserwaard-Oost	Ontbreekt
Alblasserwaard-West	1.835
De Aarlanden	1.264
Delfland	753
Duin- en Bollenstreek	388
Eiland IJsselmonde	405
Goeree-Overflakkee	609
Hoeksche Waard	1.883
Krimpenerwaard	2.321
Putten	1.108
Reeuwijk e.o.	1.212
Rijnland Zuid	1.534
Schieland	887
Voorne	668
Zuid-Holland	15.665

Rechtszaken

Tegen het in 2018 door GS goedgekeurde faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is bezwaar gemaakt door Stichting Dierenradar en Stichting de Faunabescherming. Door toewijzing van de voorlopige voorziening door de Rechtbank Den Haag, hangende de bezwaarprocedure, is de werking van de vrijstelling in 2018 geschorst. Als gevolg van het advies van de Awb-bezwarencommissie heeft de FBE het faunabeheerplan aangepast en GS hebben op 4 juni 2019 een nieuw goedkeuringsbesluit genomen.

Dierenradar en Faunabescherming hebben in 2019 tegen het nieuwe goedkeuringsbesluit beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag in combinatie met een verzoek om voorlopige voorziening. De rechtbank heeft daarop het besluit geschorst. Op verzoek van de rechtbank heeft de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB) advies uitgebracht. Op 24 november 2020 heeft een zitting bij de rechtbank plaats gevonden. Op 5 januari 2021 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en is het beroep gegrond verklaard. Hiertegen hebben de FBE en de provincie hoger beroep bij de Raad van State aangetekend. De zitting heeft plaatsgevonden op 4 april 2023 en de uitspraak volgde op 6 september 2023; de hoger beroepen zijn gegrond verklaard en het college moet een nieuw besluit nemen.

Concreet betekent dit dat sinds het nemen van het goedkeuringsbesluit in 2018 er geen bestrijding van knobbelzwanen op basis van de provinciale vrijstelling heeft kunnen plaatsvinden.

Smient

Foto: Ian Wouda

In 2023 was beheer van smienten niet mogelijk in Zuid-Holland omdat er geen faunabeheerplan van kracht was.

Het faunabeheerplan smient 2017-2023 is op 9 november 2017 goedgekeurd. Door vernietiging van het goedkeuringsbesluit door de

Rechtbank Den Haag, en bevestiging daarvan door Raad van State, is uitvoering van het faunabeheerplan smient niet mogelijk geweest, zie hiervoor onder Rechtszaken. Er is in 2023 geen nieuw faunabeheerplan smient opgesteld.

De in 2022 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van smienten toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

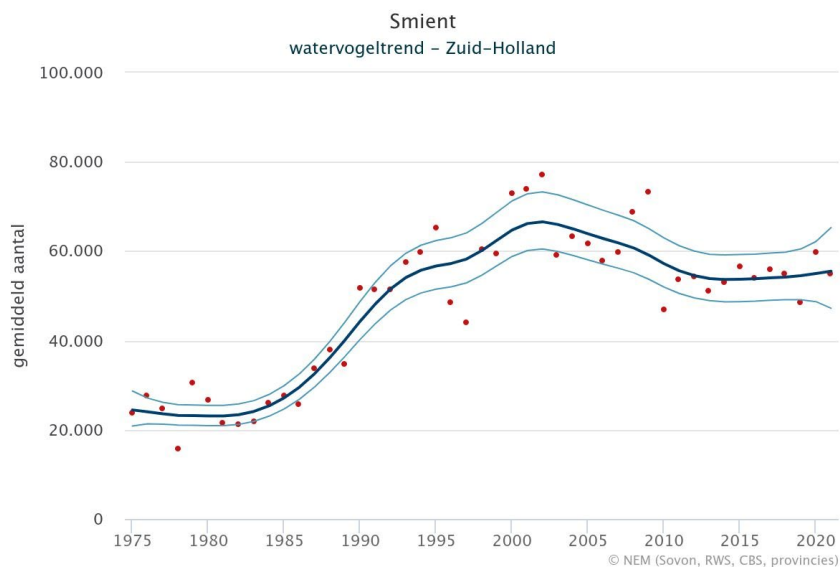
Maatregelen

In 2023 zijn er geen smienten geschoten in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling van de smient verwijzen wij u naar het faunabeheerplan smient dat op de website van de FBE

staat. Hierna staat een update van de trendgegevens (afbeelding 8).

Afbeelding 6: Aantalsontwikkeling van de smient als watervogel in Zuid-Holland, periode 1975-2021. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoensgemiddelde) (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan smient is bezwaar gemaakt door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Tevens is er een voorlopige voorziening gevraagd die in 2017 is toegewezen. In 2018 is door GS een beslissing op bezwaar genomen. Hiertegen hebben dezelfde partijen beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag, in combinatie met een voorlopige voorziening, waardoor het goedkeuringsbesluit wederom werd geschorst. Op 3 december 2019 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en is het beroep gegrond verklaard en het goedkeuringsbesluit vernietigd. Tegen deze uitspraak hebben de FBE en de provincie in januari 2020 hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Bij uitspraak van 7 april 2021 heeft Raad van State de aangevallen uitspraak van de rechtbank bevestigd. Concreet

betekent dit dat er geen goedgekeurd faunabeheerplan smient is en dat sinds het nemen van het goedkeuringsbesluit in 2017 er geen bestrijding van smienten heeft kunnen plaats vinden.

Kraaiachtigen

De kauw en de zwarte kraai kunnen gedurende het gehele jaar worden beheerd op basis van de landelijke vrijstelling. De faunabeheerplannen kauw 2017-2023 en zwarte kraai 2017-2023 die deze bestrijding mogelijk maken zijn op 5 juli 2017 goedgekeurd en liepen tot 15 juli

2023. Na een uitspraak van de Raad van State dat de landelijke vrijstelling onvoldoende onderbouwd is, kon vanaf 16 juli 2023 de landelijke vrijstelling voor de kraaien en kauwen niet meer worden gebruikt voor landbouwschade. Een tegemoetkoming in schade voor faunaschade werd vanaf dat moment door de provincie mogelijk gemaakt.

Op basis van de faunabeheerplannen kauw en zwarte kraai is op 11 februari 2019, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, ontheffing ODH-2018-00112594 afgegeven.

Ontheffing ODH-2018-00112594 staat het doden door middel van cervicale dislocatie voor het uit het lijden verlossen van gewonde zwarte kraaien en kauwen toe, alsmede het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en binnen de afpalingskring van een eendenkooi. Deze ontheffing is op 15 juli 2023 verlopen.

De in 2022 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse kraaiachtigen (waaronder eksters) toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

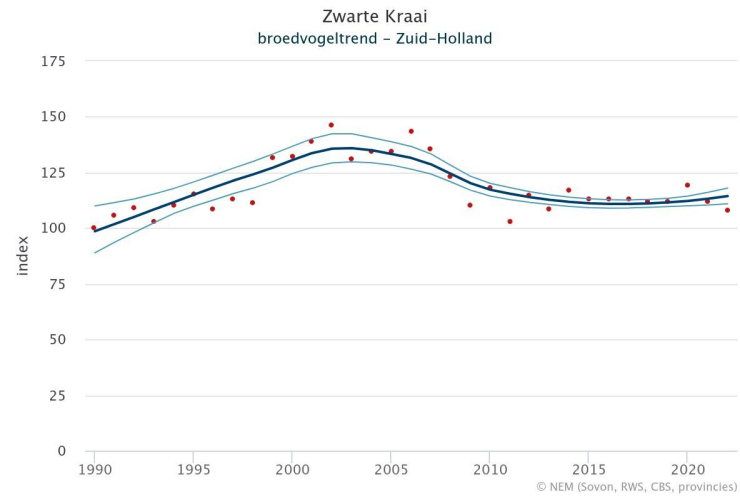
Maatregelen

Tabel 6: Gerapporteerd afschot van kauwen, zwarte kraaien en eksters op vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2023

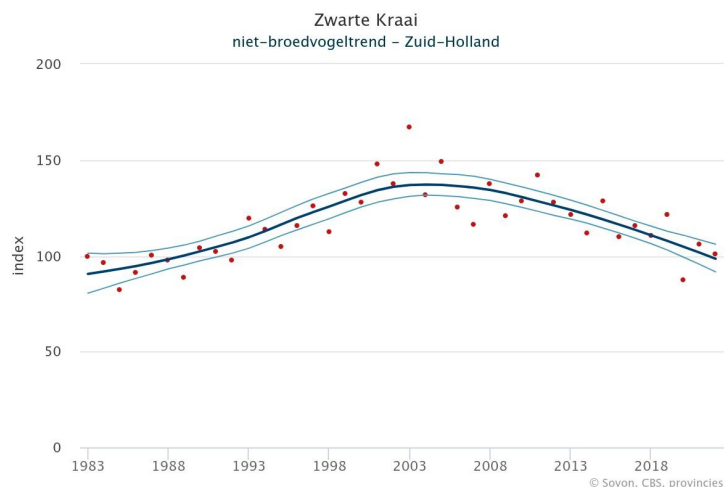
WBE	Ekster	Kauw		Zwarte kraai		Totaal
	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	Binnen N2000	Buiten N2000	
Ade	-	-	532	-	226	758
Alblasserwaard-Oost	-	-	997	-	935	1.932
Alblasserwaard-West	-	-		-	355	355
De Aarlanden	-	-	926	-	631	1.557
Delfland	3	-	1262	-	597	1.862
Duin- en Bollenstreek	-	-	449	-	543	992
Eiland IJsselmonde	-	-	176	-	156	332
Goeree-Overflakkee	-	-	631	-	376	1.007
Hoeksche Waard	-	3	145	18	917	1.083
Krimpenerwaard	-	-	692	-	589	1.281
Putten	-	-	235	-	379	614
Reeuwijk e.o.	-	5	338	10	127	480
Rijnland Zuid	-	-	805	-	176	981
Schieland	-	-	217	-	330	547
Voorne	-	-	345	-	331	676
Zuid-Holland	3	8	9.463	28	6.668	16.170

Kwantitatieve populatiegegevens

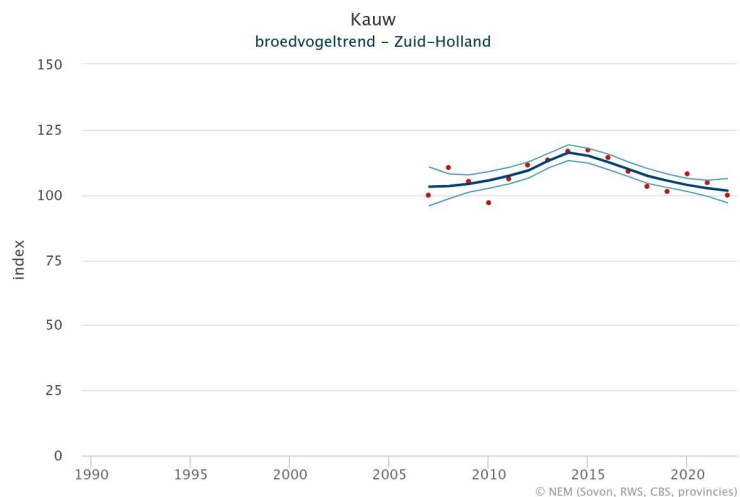
Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar de faunabeheerplannen die op de website van de FBE staan. Hierna is een update van de trendgegevens voor zwarte kraai en kauw opgenomen.

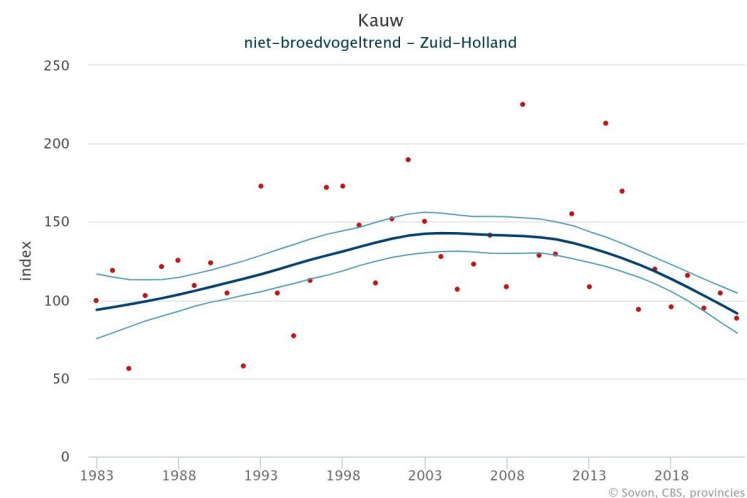
Afbeelding 7: Aantalsontwikkeling van de zwarte kraai als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Afbeelding 8: Aantalsontwikkeling van de zwarte kraai als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1983-2022. Gebaseerd op het Punt Tansect Tellingen project (PTT). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Afbeelding 9: Aantalsontwikkeling van de kauw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 2007-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

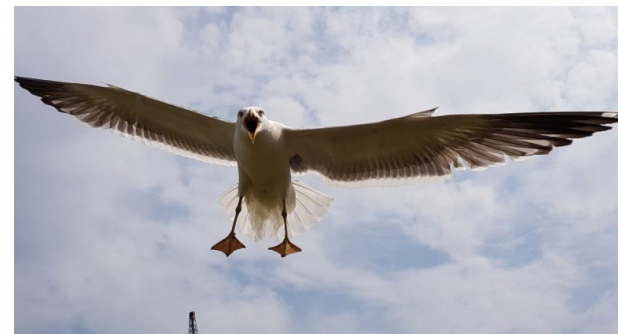
Afbeelding 10: Aantalsontwikkeling van de kauw als niet-broedvogel in Zuid-Holland, periode 1983-2022. Gebaseerd op het Punt Tansect Tellingen project (PTT). (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Meeuwen in havengebieden

Het faunabeheerplan meeuwen havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam 2022-2027 is op 15 maart 2022 goedgekeurd.

Ontheffing ODH279216

staat, in het kader van de volksgezondheid en de openbare veiligheid in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam, het verjagen met jachtvogels en het incidenteel doden door jachtvogels van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw in de periode 1 februari t/m 31 juli toe en het verplaatsen van nesten.

Op grond van het geconsolideerde goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan (PZH-2023-826641990) is het incidenteel vernielen van nesten van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw in de periode 1 april t/m 31 juli onder strikte voorwaarden toegestaan.

Door deze actualisatie van het faunabeheerplan is het totaal aantal incidenteel te vernielen nesten in de havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam gezamenlijk wordt beperkt tot het aantal van 460 nesten, met een onderverdeling van maximaal 400 nesten van de kleine mantelmeeuw en maximaal 60 nesten van de zilvermeeuw.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de ontheffing aan bedrijven in de havengebieden op basis van een maatwerkadvis.

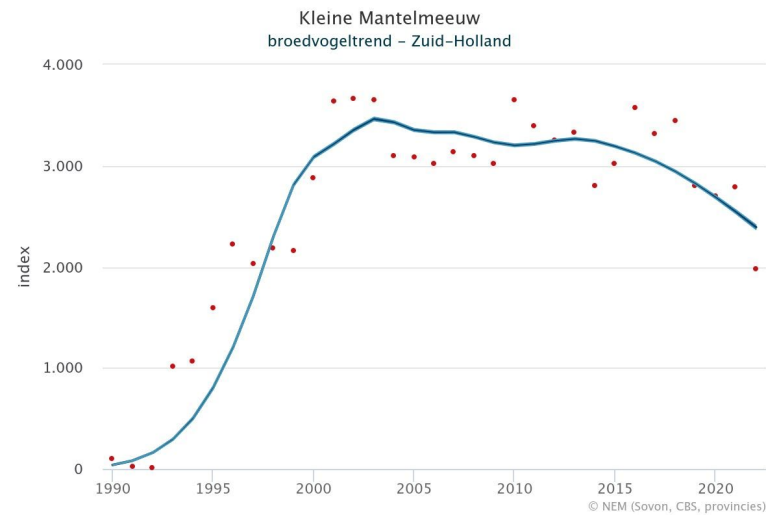
De in 2022 van kracht zijnde **ontheffing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse meeuwensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 7: Gerapporteerd aantal verplaatste of vernielde nesten per meeuwensoort en WBE. Zuid-Holland – 2023

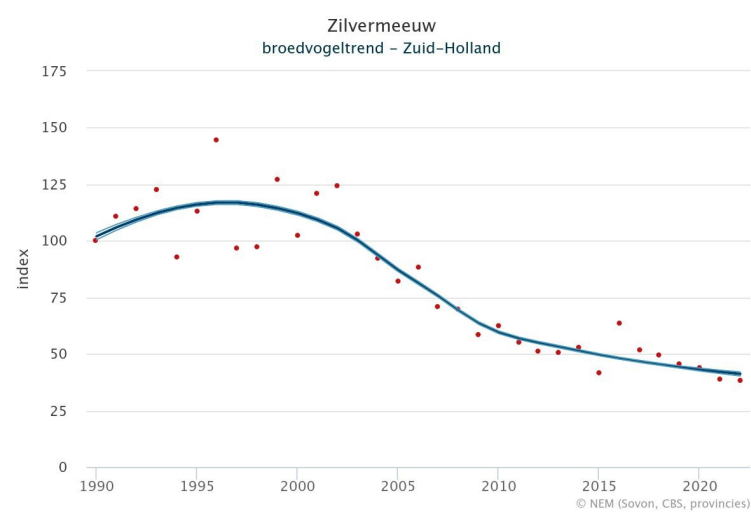
WBE	Kleine Mantelmeeuw		Zilvermeeuw	
	Verplaatsing	Vernieling	Verplaatsing	Vernieling
Voorne (Havengebied Rotterdam)	48	3	3	1

Kwantitatieve populatiegegevens

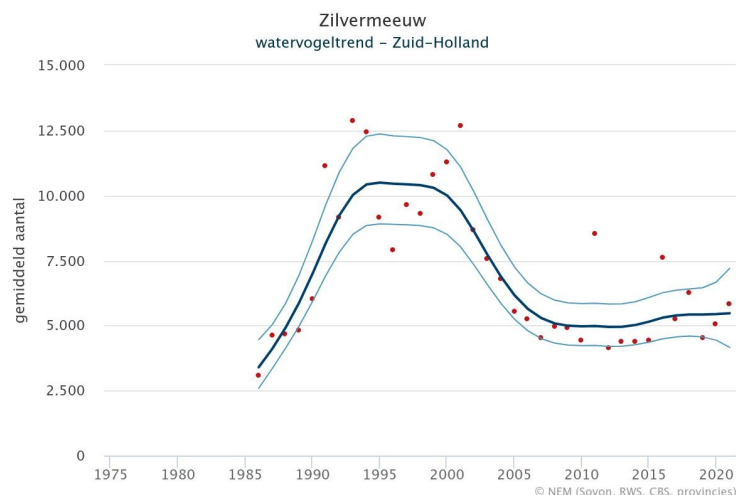

Afbeelding 11: Aantalsontwikkeling van de kleine mantelmeeuw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Onvoldoende gegevens voor watervogeltrend

Afbeelding 12: Aantalsontwikkeling van de zilvermeeuw als broedvogel in Zuid-Holland, periode 1990-2022. Gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Afbeelding 13: Aantalsontwikkeling van de zilvermeeuw als watervogel in Zuid-Holland, periode 1986-2021. Gebaseerd op het Meetnet Watervogels. (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023)

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan meeuwen is door KNNV Natuurvereniging Hollandse Delta, de Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch en de Stichting De Faunabescherming bezwaar gemaakt. Na zitting en advies door de Awb-bezwarencommissie in 2022 heeft de provincie in haar beslissing op bezwaar op 5 juli 2022 de ingebrachte bezwaren ongegrond verklaard. Hierop heeft Stichting De Faunabescherming beroep ingesteld. Daarop heeft de rechtbank op 24 augustus 2023 advies gevraagd aan STAB. Dit advies is in 2024 definitief afgerond.

Vos

De vos kan gedurende het gehele jaar worden beheerd op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan vos 2017-2023 dat deze bestrijding

mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd en liep tot 15 juli 2023. Op basis van het faunabeheerplan vos is op 27 december 2018, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, **onthefing ODH-2018-00114655** ten behoeve van nachtelijk afschot afgegeven. Op 5 januari 2021 heeft de Rechtbank Den Haag het besluit vernietigd. Op 24 januari 2022 is **onthefing ODH227348** afgegeven. Op 22 maart 2022 is bij verzoek om voorlopige voorziening door Raad van State het besluit geschorst, waardoor er in 2023 alleen is opgetreden op de landelijke vrijstelling en alleen tussen zonsopkomst en zonsondergang.

Na een uitspraak van de Raad van State dat de landelijke vrijstelling onvoldoende onderbouwd is, kon vanaf 16 juli 2023 de landelijke vrijstelling voor de vos voor landbouwschade niet meer worden gebruikt. Een tegemoetkoming in schade voor faunaschade werd vanaf dat moment door de provincie mogelijk gemaakt.

Op 28 december 2023 is het nieuwe faunabeheerplan vos 2024 – 2031, dat het gebruik van de landelijke vrijstelling mogelijk maakt o.a. ten behoeve van de bescherming van de weidevogels, ingediend ter goedkeuring.

De in 2022 van kracht zijnde **onthefing ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van vossen toe, zie hiervoor de informatie op p. 11.

Maatregelen

Tabel 8: Gerapporteerd afschot van vossen per WBE, Zuid-Holland – 2023

WBE	Vrijstelling		Totaal
	Binnen N2000	Buiten N2000	
Ade	-	-	-
Alblasserwaard-Oost	-	5	5
De Aarlanden	4	12	16
Delfland	-	44	44
Duin- en Bollenstreek	-	28	28
Havengebied Rotterdam	-	30	30
Hoeksche Waard	1	36	37
Krimpenerwaard	-	3	3
Putten	-	1	1
Reeuwijk e.o.	1	-	1
Rijnland Zuid	-	2	2
Schieland	-	2	2
Voorne	-	6	6
Zuid-Holland	5	170	175

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de vos verwijzen wij u naar het faunabeheerplan vos dat op de [website](#) van de FBE staat.

Rechtszaken

Op 5 januari 2021 heeft de Rechtbank Den Haag uitspraak gedaan over de verleende ontheffing en is het beroep gegrond verklaard en het besluit vernietigd. Tegen deze uitspraak hebben de FBE en de provincie hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Animal Rights en Fauna4life hebben daarop incidenteel hoger beroep ingesteld. Tegen de nieuwe ontheffing ODH227348 heeft de Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch bezwaar gemaakt. Stichting Animal Rights en Stichting Fauna4life hebben hangende het hoger beroep een verzoek om voorlopige voorziening bij Raad van State

ingediend. Op 22 maart 2022 is de voorlopige voorziening door Raad van State toegewezen en het besluit geschorst.

Op 13 september 2023 heeft Raad van State uitspraak gedaan in deze langlopende zaak over de ontheffing uit 2018. Deze ontheffing heeft stand gehouden. De uitspraak is vooral van belang voor de overwegingen van de Raad van State omdat de looptijd van de ontheffing zelf (tot 15 juli 2023) ten tijde van de uitspraak al voorbij was.

Eendenkooien

Ontheffing ODH-2017-00120269 staat het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van specifiek genoemde eendenkooien toe om:

- beheer en schadebestrijding met het geweer mogelijk te maken volgens het geldende beheerplan;
- bij de bestrijding van exoten en verwilderde dieren, te weten: de grauwe gans, kolgans, brandgans, Canadese gans, knobbelzwaan, wilde eend, fazant, haas, houtduif, kauw, zwarte kraai, vos, exoten en verwilderde dieren zoals opgenomen in aanwijzingsbesluit met kenmerk PZH-2012-349284462 (m.u.v. de verwilderde kat).

Voor het gebruik van de ontheffing is schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse vereist.

Exoten en verwilderde dieren

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238, kan de stand van de volgende exoten en verwilderde dieren worden beperkt met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi en kastval: rosse stekelstaart, gedomesticeerde rotsduif (verwilderde postduif), verwilderde kat (niet met het geweer), Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat, beverrat, nijlgans, Indische gans en soepgans.

Op basis van **opdracht ODH-2018-00019545**, afgegeven op 24 april 2018, kan de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart in Zuid-Holland worden

beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing uit 2012 was nodig om specifieke personen toestemming te kunnen geven voor de bestrijding en om het gebruik van het luchtdrukgeweer en optreden in de bebouwde kom mogelijk te maken.

Op basis van **opdracht ODH-2019-00087037**, afgegeven op 8 april 2020, kan de omvang van de populatie van de verwilderde duif in Zuid-Holland worden beperkt met gebruikmaking van luchtdrukgeweer, kogelgeweer, geluiddemper, kunstmatige lichtbron, vangkooien en netten. Ook binnen de bebouwde kom. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de opdracht op basis van een plan van aanpak.

Maatregelen

Voor het afschot van nijlgans, Indische gans, soepgans: zie [eerder in dit verslag](#).

Tabel 9: Gerapporteerd afschot van verwilderde postduif. Alle verwilderde duiven zijn buiten N2000 gebieden geschoten. Zuid-Holland – 2023

WBE	Aanwijzing Exoten	Opdracht	Totaal
Alblasserwaard-Oost	8	-	8
Alblasserwaard-West	66	-	66
De Aarlanden	9	-	9
Delfland	41	-	41
Duin- en Bollenstreek	116	-	116
Eiland IJsselmonde	60	-	60
Goeree-Overflakkee	-	-	-
Hoeksche Waard	240	-	240
Krimpenerwaard	-	-	-
Putten	166	-	166
Reeuwijk e.o.	1	-	1
Rijnland Zuid	16	-	16
Schieland	14	-	14
Voorne	23	541	564
Zuid-Holland	760	541	1.301

Tabel 10: Gerapporteerd afschot rosse stekelstaart. Alle rosse stekelstaarten zijn buiten N2000 gebieden geschoten. Zuid-Holland - 2023

WBE	Aanwijzing exoten	Opdracht	Totaal
Delfland	3	2	5
Rijnland-Zuid	6	3	9
Zuid-Holland	9	5	14

Kwantitatieve populatiegegevens

De enige exoten die worden geteld zijn nijlgans, Indische gans, soepgans, rosse stekelstaart en huiskraai. De gegevens van de ganzensoorten staan in het hoofdstuk over de ganzen. Van de huiskraai en de rosse stekelstaart zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor een trendanalyse (Sovon, 2023).

Bever

Op 20 oktober 2022 is **ontheffing ODH447602** verleend met een looptijd tot 1 januari 2024 voor het verstoren van bevers en het vernielen en beschadigen van beverburchten en holen op locaties waar de bever een risico vormt voor de openbare veiligheid. Deze ontheffing geldt voor de werkgebieden van de waterschappen Rivierenland, Hollandse Delta en Amstel, Gooi en Vecht en het

hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland.

Op 12 december is het faunabeheerplan Bever 2023-2029 door de provincie goedgekeurd. Daaraan voorafgaand is op 21 november 2023 een aanvraag

voor ontheffing ingediend met een zelfde looptijd als het faunabeheerplan, ter vervanging van de ontheffing uit 2022.

Maatregelen

Tabel 23: Gerapporteerde verstoringen van beverburchten

WBE	
Hoeksche Waard	2
Goeree Overflakkee	2
Eiland van IJsselmonde	1
Zuid-Holland	5

Rechtszaken

In 2023 hebben geen rechtszaken plaatsgevonden.

Ratten

Op 24 augustus 2022 is **ontheffing ODH378950** verleend met een looptijd van 6 jaar. Deze ontheffing staat het gebruik van een luchtdrukgeweer toe bij de bestrijding van de bruine en zwarte rat in Zuid-Holland. Ook bij bestrijding binnen de bebouwde kom en binnen de afpalingskring van een eendenkooi. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op een voor publiek toegankelijke locatie binnen de bebouwde kom, op basis van een plan van aanpak. Uitvoerders van deze ontheffing moeten in het bezit zijn van een jachtakte of met goed gevolg een jachtexamen hebben afgelegd dat is erkend door de minister.

Maatregelen

Tabel 114: Gerapporteerd aantal gedode bruine en zwarte ratten, onderverdeeld per dodingsmiddel. Alle ratten zijn buiten N2000 gebieden gedood. Zuid-Holland – 2023

WBE	Bruine Rat	Zwarte Rat	Totaal
Ade	109	-	109
Alblasserwaard-Oost	27	-	27
Alblasserwaard-West	215	-	215
De Aarlanden	140	-	140
Delfland	170	-	170
Duin- en Bollenstreek	501	-	501
Goeree-Overflakkee	619	-	619
Hoeksche Waard	35	-	35
Krimpenerwaard	6	-	6
Putten	248	-	248
Reeuwijk e.o.	180	-	180
Rijnland Zuid	194	1	195
Schieland	47	-	47
Voorne	237	56	293
Zuid-Holland	2.728	57	2.785

Tabel 125: Gerapporteerd aantal gedode bruine en zwarte ratten. Zuid-Holland – 2023

WBE	Kogel- /hagel- geweer	Luchtdruk geweer	Vallen of klemmen	Totaal
Ade	-	109	-	109
Alblasserwaard-Oost	-	27	-	27
Alblasserwaard-West	-	215	-	215
De Aarlanden	1	139	-	140
Delfland	68	96	6	170
Duin- en Bollenstreek	1	500	-	501
Goeree-Overflakkee	-	619	-	619
Hoeksche Waard	-	35	-	35
Krimpenerwaard	1	5	-	6
Putten	-	206	42	248
Reeuwijk e.o.	-	180	-	180
Rijnland Zuid	1	186	8	195
Schieland	-	47	-	47
Voorne	76	205	12	293
Zuid-Holland	148	2.569	68	2.785

Valwild

Tabel 136: Overzicht van het totaal geregistreerde valwild in Zuid-Holland – 2023. Alleen voor ree en damhert geldt een registratieplicht voor de valwildafhandelaren. De registraties van de overige dieren zijn op vrijwillige basis en vormen daarmee een grote onderschatting.

WBE	Ree	Dam hert	Haas	Vos	Wilde eend	Steen/ boom marter	Bever	Totaal
Ade	-	-	-	-	-	-	-	-
Alblasserwaard-Oost	14	-	-	1	-	-	-	15
Alblasserwaard-West	14	-	1	-	-	Steen: 1	-	16
De Aarlanden		-	-	1	-	-	-	1
Delfland	3	-	-	-	-	-	-	3
Duin- en Bollenstreek	87	12	2	6	1	Boom: 1	-	109
Eiland IJsselmonde	17	-	-	-	-	-	-	17
Goeree-Overflakkee	123	-	-	1	-	-	1	125
Hoeksche Waard	64	-	-	5	-	-	-	69
Krimpenerwaard	4	-	-	5	-	-	-	9
Putten	35	2	-	-	-	-	-	37
Reeuwijk e.o.	1	-	-	-	-	-	-	1
Rijnland Zuid	2	-	-	-	-	-	-	2
Schieland		-	-	1	-	-	-	1
Voorne	92	-	-	3	1	-	-	96
Zuid-Holland	456	14	3	23	2	2	1	501

Tabel 147: Aantal geregistreerde aanrijdingen van ree en damhert in Zuid-Holland, 2023

WBE	Ree	Damhert	Totaal
Alblasserwaard-Oost	9	-	9
Alblasserwaard-West	9	-	9
Delfland	2	-	2
Duin- en Bollenstreek	34	6	40
Eiland IJsselmonde	3	-	3
Goeree-Overflakkee	55	-	55
Hoeksche Waard	31	-	31
Krimpenerwaard	3	-	3
Putten	20	1	21
Rijnland Zuid	1	-	1
Voorne	44	-	44
Zuid-Holland	211	7	218

Literatuur

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Houtduif*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/6700/?prov=ZH>
[Geopend 01 02 2023].

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Kauw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15600/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Kauw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15600/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Kleine Mantelmeeuw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5910/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Smient*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1790/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Wilde eend*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1860/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Zilvermeeuw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5920/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Zilvermeeuw*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5920/?prov=ZH>

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2023. *Zwarte kraai*. [Online]
Available at: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15671/?prov=ZH>